

BEROEPSVOORKEUR EERSTEJAARS STUDENTEN GENEESKUNDE IN NEDERLAND

M.B.M. Soethout
Arts

J. Heijlman
Onderwijscoördinator

Correspondentieadres:
Sectie Onderwijscoördinatie
Medische Faculteit der Vrije
Universiteit
Van der Boechorststraat 7
1081 BT Amsterdam

In 1986 heeft de landelijke belangenvereniging voor basisartsen (LBB) een onderzoek verricht naar de arbeidssituatie en toekomstperspectieven van basisartsen.¹ Dit onderzoek werd gehouden onder afgestudeerde basisartsen van de Vrije Universiteit, de Universiteit van Amsterdam en de Rijksuniversiteit Leiden. Een van de vragen die hierbij aan de orde kwamen, was de beroepsvoorkeur ten tijde van het afstuderen.

VRAGENFORMULIER

Zoals uit figuur 1 blijkt, treden er verschillen op in beroepsvoorkeur per faculteit. De vraag die wij ons onder andere naar aanleiding van dit onderzoek stelden was:

Welke factoren spelen een rol bij het totstandkomen van de beroepsvoorkeur bij afgestudeerde basisartsen.

Om na te gaan welke factoren tijdens de basisopleiding daarbij een rol spelen is het van belang de uitgangspositie te kennen.

In het hier beschreven pilot-onderzoek werd onderzocht of er bij de aanvang van de studie reeds een beroepsvoorkeur bestaat die gerelateerd is aan de faculteit van eerste voorkeur.

Om deze vraag te beantwoorden is in september 1989 een onderzoek verricht naar de beroepsvoorkeur van aankomende studenten geneeskunde in Nederland.

Voor het onderzoek is een vragenformulier gebruikt met de volgende vragen:

- geslacht
- leeftijd
- eerdere ervaring in de gezondheidszorg
- universiteit waar men studeert
- universiteit van eerste voorkeur

Indien er voldoende mogelijkheden zouden zijn :

- beroep van eerste voorkeur
- beroep van tweede voorkeur

Dit vragenformulier is toegezonden aan alle medische faculteiten in Nederland met het verzoek dit aan de eerstejaars studenten voor te leggen, het liefst in de eerste week van september.

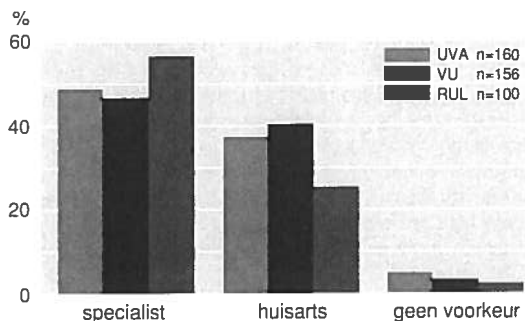
RESULTATEN

Bij het totaal aantal eerstejaars is uitgegaan van het aantal plaatsen zoals dit jaarlijks door de minister wordt vastgesteld. Hierbij is echter Utrecht niet meegerekend, omdat deze faculteit om organisatorische redenen niet heeft meegedaan. Ook is geen rekening gehouden met de recidivisten.

Uit tabel 1 blijkt dat de respons per faculteit nogal verschillend is. Een van de redenen hiervan is, dat in september nog niet alle studenten werkelijk geplaatst zijn.

Figuur 1.
Beroepsvoorkeur
afgestudeerde basisartsen
1984-1985

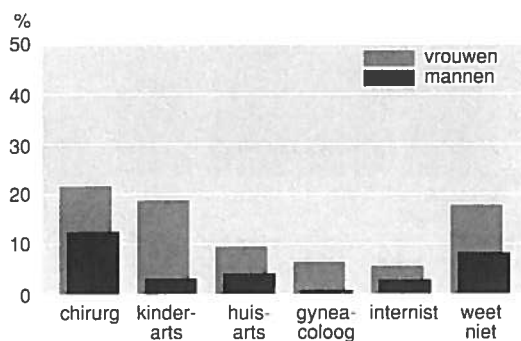
UVA = Universiteit van
Amsterdam, VU = Vrije
Universiteit, RUL =
Rijksuniversiteit Leiden

Tabel 1.
Respons deelnemers onderzoek beroepsvoorkeur
eerstejaars studenten geneeskunde in Nederland

Aantal deelnemers:	808	
mannen :	321	40%
vrouwen:	487	60%
Totaal aantal eerstejaars:	1320	
<hr/>		
gemiddeld responspercentage:	61%	
Amsterdam VU	76%	n=159
Leiden	76%	n=127
Rotterdam	72%	n=151
Limburg	95%	n=142
Utrecht	-	
Groningen	52%	n=109
Amsterdam UvA	35%	n= 73
Nijmegen	28%	n= 46

Uit figuur 2 valt af te leiden dat de grootste voorkeur uitgaat naar de beroepen van chirurg en kinderarts. Ongeveer 20% van de studenten heeft nog geen duidelijke voorkeur. Bovendien valt op dat het beroep van kinderarts en gynaecoloog bijna uitsluitend door vrouwen wordt gekozen. Mannen hebben de grootste voorkeur voor het beroep van chirurg. Gezien de veronderstelling dat iemand die al enige jaren ervaring heeft in de gezondheidszorg (bijvoorbeeld fysiotherapie en verpleegkunde) een meer gerichte en eventueel andere beroepsvoorkeur heeft dan iemand die nog geen ervaring heeft, is hierover een vraag in de enquête opgenomen. Circa 20% van de respondenten bleek over een dergelijke ervaring te beschikken. Het bleek dat eerdere ervaring in de gezondheidszorg geen verandering gaf in de verdeling van de voorkeuren voor de diverse beroepen. Verwacht zou ook kunnen worden dat studenten die op latere leeftijd de studie aanvangen een meer gerichte beroepsvoorkeur hebben dan studenten die rechtstreeks van het VWO komen. Daarom is ook een vraag opgenomen naar de leeftijd van de respondenten.

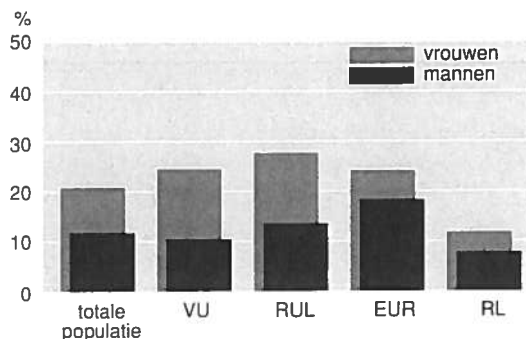
Figuur 2.
Totale beroepsvoorkeur
eerstejaars studenten
geneeskunde cursus
1989-1990

De 'oudere' groep studenten (>23 jaar) bleek echter te klein om hierover een betrouwbare uitspraak te doen.

Bij de verdere bespreking van de beroepsvoorkeuren zullen we ons beperken tot de medische faculteiten van de Vrije Universiteit Amsterdam, de Rijksuniversiteit Leiden, de Rijksuniversiteit Rotterdam en de Rijksuniversiteit Limburg, aangezien deze faculteiten de hoogste respons te zien geven (tabel 1). Bij de gestelde vragen is een onderscheid gemaakt naar faculteit van eerste voorkeur en faculteit waar men werkelijk studeert. Dit is gedaan omdat de populatie welke werkelijk aan een faculteit studeert enigszins anders is dan de populatie welke de betreffende faculteit als eerste voorkeur heeft. Dit verschil ontstaat doordat de populatie welke werkelijk aan een faculteit studeert, is samengesteld uit de eerste voorkeuren voor de betreffende faculteit eventueel aangevuld met studenten die een andere faculteit als eerste voorkeur hadden opgegeven. Bij de verdere bespreking zullen we ons beperken tot de populatie van eerste voorkeur voor een bepaalde faculteit. Bovendien zullen we ons beperken tot de meest gekozen beroepen van eerste voorkeur, te weten chirurg, kinderarts en huisarts.

Figuur 3.
Beroep van chirurg naar
eerste voorkeur

Totale populatie =
totale onderzochte
populatie,
VU = Vrije Universiteit
Leiden, EUR = Erasmus
Universiteit Rotterdam,
RL = Rijksuniversiteit
Limburg

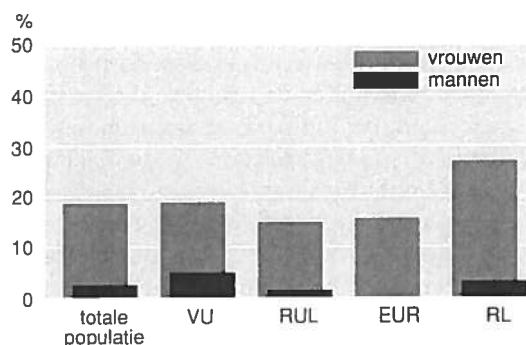
BEROEP VAN CHIRURG

In figuur 3 staat links als referentie de respons van de totale onderzochte populatie. Rechts staan de verschillende faculteiten van eerste voorkeur.

Uit de figuur valt af te leiden dat de verhouding man/vrouw bij de VU en Leiden ongeveer fifty-fifty bedraagt, hetgeen in overeenstemming is met de totale populatie (links in figuur 3). In Rotterdam en Maastricht bestaat een duidelijke voorkeur van mannen voor het beroep van chirurg.

Indien de faculteiten onderling vergeleken worden, valt op dat in Maastricht een opvallend lagere voorkeur voor het beroep van chirurg bestaat dan bij de overige faculteiten.

Figuur 4.
Beroep van kinderarts
naar eerste voorkeur

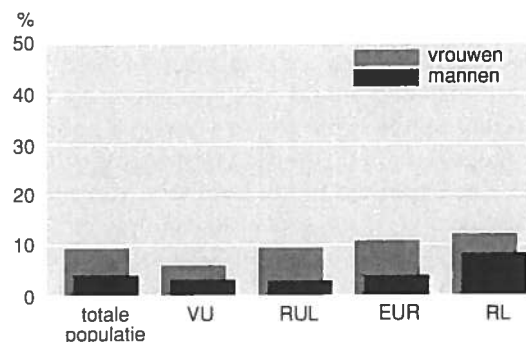

BEROEP VAN KINDERARTS

In figuur 4 is links weer als referentie de respons van de gehele populatie weergegeven. Rechts staan weer de faculteiten.

Uit de figuur is af te leiden dat vrouwen ten opzichte van mannen een duidelijke voorkeur voor het beroep van kinderarts hebben. In Rotterdam zelfs in extreme mate, dat wil zeggen alleen maar vrouwen. Verder zien we dat in Maastricht een duidelijk grotere voorkeur voor het beroep van kinderarts bestaat dan bij de overige faculteiten.

Figuur 5.
Beroep van huisarts
naar eerste voorkeur

BEROEP VAN HUISARTS

In figuur 5 staat links weer als referentie de respons van de totale populatie, rechts staan de verschillende faculteiten.

Gezien het feit dat de VU en Maastricht bekend staan als 'eerstelijns' faculteiten zou je verwachten dat dit ook tot uiting komt in de voorkeur voor deze faculteiten. Uit figuur 5 is echter af te leiden dat dit voor de VU niet het geval is. Blijkbaar staat Maastricht beter bekend als 'eerstelijns' faculteit dan de VU.

VERGELIJKING MET AFGESTUDEERDEN

In figuur 6 is een vergelijking gemaakt tussen de beroepsvoorkeur van eerstejaars studenten en de beroepsvoorkeur van afgestudeerde basisartsen (naar aanleiding van de studie van het LBB in 1986).¹ Uit de figuur valt af te leiden dat de voorkeur voor het beroep van huisarts voor afgestudeerden duidelijk hoger is dan voor eerstejaars studenten. Ditzelfde geldt voor het beroep van internist, hetgeen ten koste gaat van de beroepen van chirurg en kinderarts. Verder valt op dat in vergelijking tot eerstejaars studenten de categorie 'weet niet' bij afgestudeerden veel kleiner is geworden.

Blijkbaar verschilt de beroepsvoorkeur dus niet alleen per faculteit, maar verandert deze ook nog tijdens de studie.

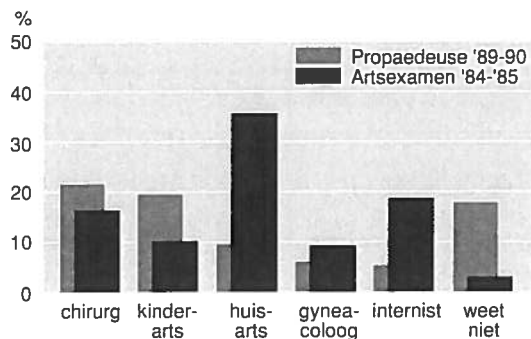
CONCLUSIES

Aangezien het hier een pilot-studie betreft is het nog te vroeg om al conclusies te trekken. Wel kunnen enkele trends worden aangegeven, te weten:

- eerstejaars studenten hebben een duidelijke voorkeur voor het beroep van chirurg en kinderarts.
- het beroep van kinderarts en gynaecoloog wordt vooral door vrouwen gekozen. Het beroep van chirurg is bij de mannen het beroep van de meeste voorkeur.
- Maastricht scoort opvallend laag voor het beroep van chirurg en hoog voor het beroep van kinderarts.
- de VU scoort laag voor het beroep van huisarts in tegenstelling tot Maastricht.
- tijdens de studie treden ook verschuivingen op in beroepsvoorkeur.

Hieruit kunnen we concluderen dat er blijkbaar vele factoren zijn die de uiteindelijke beroepsvoorkeur bepalen. Deze factoren zullen nader onderzocht moeten worden en wel door:

- volgend jaar het onderzoek in het eerste jaar te herhalen, waarbij tevens de toetsomstandigheden aangescherpt dienen te worden.

Figuur 6.
Eerste voorkeur beroepen propaedeuse vergeleken met afgestudeerden

Het is bijvoorbeeld mogelijk dat studenten vlak voor het afnemen van de enquête een interessant college gehad hebben van een kinderarts, wat aanleiding geeft tot een grotere voorkeur voor dit beroep.

- het onderzoek over enige tijd ook te verrichten in hogere jaren om na te gaan waar het omslagpunt zit naar onder andere huisartsgeneeskunde.
- het onderzoek te vergelijken met de LBB studie van 1990. Het LBB gaat opnieuw een aantal (± 1500) afgestudeerde basisartsen ondervragen over onder andere hun huidige beroepssituatie.
- het onderzoek te vergelijken met de resultaten van de VU. Deze is bezig haar afgestudeerden van de laatste 10 jaar te ondervragen met betrekking tot hun beroepssituatie.

LITERATUUR

1. Commissie werkgelegenheid, Landelijke Belangenvereniging voor Basisartsen. Basisarts en dan...?, een onderzoek naar de arbeidssituatie en toekomstperspectieven van basisartsen. Wetenschapswinkel Vrije Universiteit Amsterdam, maart 1986.